

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) v sprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 243.

V Ljubljani, v četrtek 22. oktobra 1896.

Letnik XXIV.

Državni zbor.

Dunaj, 21. oktobra.

Razprava o domovinskem zakonu.

Zbornica je nadaljevala nadrobno debato o § 1. domovinskega zakona.

Posl. Peitler naglašja, da je sedanj način preskrbljevanja revežev tako krivičen, da se mora potom zakona pomagati kmečkim občinam, katerim nedostajajo potrebnih delavcev. Ker bo predloženi zakon vsaj deloma ustregel v tem oziru, zato hoče govornik glasovati za zakon.

Posl. Dobernik kot generalni protigovornik meni, da prave zadovoljnosti z zakonom ni v nobenem taboru. Predloga ni pravi korak v socialnem oziru, temveč le krparija, katero mora zavračati vsak mestni zastopnik. Stara krivica se ne dá odpraviti z novo krivico, ker bi se preje moralo z zakonom urediti preskrbljevanje revežev. Vedno se naglašja, da se mesta izkoriščajo na škodo dežele, toda meščani podpirajo dijake in se sploh bolje zavedajo svojih dolžnostij, nego veleposestniki. Mesta ne morejo nagloma prevzeti vseh bremen za reveže. Po novem zakonu bodo delavci še bolj silili v mesta, ko doslej, in to bo ob enem velika nevarnost za nemška mesta ob jezikovnih mejah. Konečno izraža željo, da bi se vsprejele vsaj nekatere spremembe zakona, kakor tudi nasvet, naj bi polovico stroškov nosila dežela, drugo polovico mesta in industrijski kraji.

Generalni zagovornik dr. Menger omenja, da so mnogi govorniki naglašjali nedostatke sedanjega zakona, toda pomisliti treba, ali novi zakon ne bode imel še več slabih posledic. Mnoge male občine res ne morejo zmagovati stroškov za svoje reveže, a isto se bode godilo po novem zakonu mestom in industrijskim krajem. Občine bi se ne smele siliti, da bi morale nositi vsa bremena za svoje reveže, temveč bi morali pomagati okraj, de-

žela in država, sicer novi zakon ne bode koristil revežem, ki iščejo podpore. Vpeljati bi se moralo zavarovanje delavcev za starost in posredovalnice za službe, kedar in kjer ni dovolj dela. Konečno govornik nasvetuje resolucijo:

Vlada se pozivlja, naj ob enem potrebno ukrene, da dežele prevzamejo večji del bremen za reveže in da skrb za reveže ostane sicer dolžnost občin, da pa okraj, dežela in država nosijo tretjino do polovico bremen.

Poročevalec Schwarz odgovarja raznim predgovornikom, češ, da Dunaj ne bode nosil toliko bremen za reveže, kakor je trdil posl. Noske; isto tako se ni treba bati Čehov in židov. Tu se gre za milijone državljanov, katerim se krati domovinska pravica.

Nemški poslanci s Češkega se bojé Čehov, ali naj se morda po zakonu zabrani Čehom naseljevati se v mestih? To bi bila krivica, kajti vsak Nemeč in vsak Čeh naj ima v narodnem oziru jednake pravice.

Pri glasovanju je bil § 1 vsprejet brez plembe, odklonjeni so bili vsi drugi nasveti. Zbornica preide k § 2., ki govori o priposestvanju domovinske pravice.

Posl. Adamek želi, da se doba priposestvanja skrči. Po zakonu bi se priposestvanje izvršilo še le s 24. letom, povprečna starost v Evropi pri moških pa je 35 do 40 let, pri ženskah 38 do 42 let. Za revne ljudi bi bil zakon brez pomena, ako se določi desetletna doba bivanja v kraju. Na Nemškem velja polnoletnost z 18. letom, naj se pri nas določi vsaj 20. leto, namesto 24. Če to ne obvelja, naj se doba bivanja določi na 8 let.

Posl. Götz je zadovoljen z desetletno dobo, želi pa jasnejše besedilo zakona.

Poslanec Kopp nasvetuje jasnejše besedilo, dr. Bauer pa se izjavi sploh proti zakonu, ker je v njegovem volivnem okraju več tujcev ko doma-

činov. — Govorila sta še vladni zastopnik baron Schwarzenau in grof Pininski, nato se debata pretrga.

Nujni predlogi in interpelacije.

Poslanec Pernerstorfer utemeljuje nujni predlog, ki zahteva od železniškega ministra, naj ta ukaže nižjim organom, da ne smejo pretiti železničarjem z odpustom ali premeščanjem, če so člani po zakonu dovoljenih društev.

Železniški minister vitez Guttenberg odgovarja, da se doslej služabniki niso pritoževali v tem oziru, ter obljubi, da bode uvel preiskave v navedenih slučajih. Strokovni list, ki ga navaja Pernerstorfer, pretirava ter napada predstojnike. Pri železnicah je disciplina posebno potrebna, ker se gre za varnost življenja tisočev oseb. Kam pridemo, ko bi služabniki namesto predstojnike poslušali neko strankarsko vodstvo. Ravnatelji morajo skrbeti za disciplino po službenem redu in zakonu. Minister izjavi, da se ne protivi nujnosti predloga.

Nujnost se odkloni s 73 proti 68 glasovom.

Koncem se je interpeloval poslanec dr. Sustersič s tovariši ministerstvo, ali je res, da povodom 50 letnice cesarjeve po vladi naročeni slavnostni spis: Avstrijska monarhija za 50 letne vlade cesarja Franca Jožefa I. ne izide tudi v slovenskem in hrvaškem jeziku, in če je to res, kako vlada opraviči to preziranje cesarju in državi vsikdar zvestega slovenskega in hrvaškega naroda.

Prihodnja seja v petek.

Cerkveno-politične postave na Hrvatskem.

Iz Zagreba, 14. okt.

Pred nedavnim so vsi mažarski časopisi prinesli neko izjavo banovo, češ da je tudi on namenil že v bodočem novem saboru hrvaškem predlo-

LISTEK.

Pismo iz Rima.

Rim, 6. oktobra.

Kako rad bi sporočil in s tem tudi nekoliko sebične pohvalil, da imamo v lepi Italiji tudi lepo vreme, pa ni mi dovoljeno vzbuditi vaše zavisti, kajti v tem mesecu smo do sedaj imeli le malo v resnici lepih dni, večinoma so bili deževni, in kako deževni? Ni navadno deževalo, marveč je kar z neba lilo, kakor da bi se bil vsak trenutek kak oblak utrgal. Posebno sta se odlikovala 13. in 14. oktober, in padlo je v teh dveh dneh toliko vode, da je Tibera za poltretji meter narasla ter sem ter tja tudi nižje ležeče mestne dele preplavila. To preobilno deževje tudi mnogo škoduje na kampaniji, kajti grozdje, ki po mnogih krajih še na trti visi, je začelo močno gujiti in ni pričakovati posebno dobre kapljice. Ubogi laški kmet bode tedaj zopet občutljivo udarjen in nezmožen bode, poravnati že zdaj neznosljive davke. Kake davke mora ubožna laška dežela nositi, zamorete spoznati iz tega, da je laška država od leta 1882 do l. 1895 za pečena afrikanska tla nič manj izdala, kakor

okroglih 340 milijonov lir, tako da stane vsak kvadratni meter pustega peska 415.900 lir. Tako je izračunal državni računovodja pl. Orsini.

Ne pa samo krvavi žulji laškega kmeta so, ktere si država izkoristuje, ne, tudi svoje sinove mora za nič in zopet nič žrtvovati, da oni mrjé v tujini. Do sedaj je bilo občno mnenje, da je še okoli 2000 vjetnikov v Afriki, po najnovejši izjavi zdravnika D'Amati jih je pa samo še 1200. Pri vsem tem je to še precejšnje število in ni se čuditi, da je nekemu mejnemu grofu Boschi prišla izvanredna misel gledé oproščenja vjetnikov, katero misel je izrazil v pismu, poslanem vredniku lista „Resto de Carlino“. V tem listu tako-le pravi:

„Sklenil sem se podati v Afriko in se ponuditi v zamenjo za jednega vjetnika Italijana. Ako je kdo pri volji, mi slediti z enakim namenom, naj se mi pridruži v Benetkah, od koder potem odrinem. Ker je ta moj sklep povsem izključljivo človekoljuben, ne bodem gledal na osebnosti oproščenca, vsi so mi jednake vrednosti, ker so vsi laški vojaki. Če se mi posreči, da s tem pozivom in osebno žrtvijo katerega naših bratov družini in domovini povrnem, bode to jedino moje plačilo.“

Res lepa misel, ako ga pri tem početju vodi čut krščanske bratovske ljubezni, in zasluži, da najde

mnogo posnemovalcev, ki bi bili ob enem tudi pospeševalci reda „presvete Trojice v oproščenje vjetnikov“, katerega je ustanovil sv. Janez iz Mate. Kakor v nekem drugem pismu pravi, se jih je res mnogo oglasilo, namreč dijakov, vojakov in delavcev, ki so pripravljani z njim v Afriko iti, pa so večinoma taki, katerim potrebnega denarja primanjkuje za to daljno pot.

Neka druga lepa misel je bila ona nekega Angleža, ki je te dni ministerstvu vnanjih zadev poslal zlati prstan, katerega je v Afriki kupil od Menelikovega vojaka. Ta ga je namreč pri Adui iz prsta potegnil ranjenemu Italijanu. Dobri Anglež ga daruje v spomin dotični družini padlega, po kateri ministerstvo poizveduje.

Veliko bolje kakor laškim vjetnikom pa se bode godilo onim domačim vjetnikom, ki so v državnem zaporu, kajti bližnja slavnost poroke jim bode povrnila zaželeno prostost. O tej „amnestiji“ piše „il Tempo“ med drugimi tako-le:

„Zdi se nemogoče, da bi se v Italiji, ki je gnjezdo zločinstva, ne vršila kaka slavnost, po sili imenovana narodna, ne da bi se milostljivo spominjali onih gospodov, katere je kaznilna oblast preskrbela z ličnim stanovanjem in zdravo hrano. Se vé, naše vrhovno osobje, ki je iz ravno tistega

5/11 K

žiti cerkveno-politične postave, kakoršno je sprejela Ogerska. Povod tej izjavi je bil zahtev hrvatskih protestantov, ki hočejo biti samostalni, pa da se vsled tega izločijo iz ogerske cerkve. O tem zahtevu hrvatskih protestantov se je razpravljalo na konventu gorskega distrikta ter sklenilo, da se ne sme na noben način dovoliti samostalnost hrvatske protestantske cerkve. S tem sklepom je bil zadovoljen tudi ban, saj tako hoče ogerska vlada, da se more mešati v hrvatske avtonomne posle; na tem konventu se je proglasila tudi omenjena izjava banova o uvedanju cerkveno-političnih postavah na Hrvatskem.

Moramo priznati, da nas ta glas ni iznenadil, kajti o tem so banovi najbliži oprode, kakor glasoviti Gjuričević in drugi, že zdavnaj pisali po časopisih, da je neobhodno potrebno za Hrvate, da se ti liberalni zakoni uvedejo tudi pri nas. To se seveda ni pisalo, da se predobi ban za to, saj vemo, da je tudi on glasoval v velikaški zbornici za to postavo ter je zanjo zavzet. On teh postav do zdaj še ni uvel na Hrvatskem iz politične opreznosti, kajti dobro je podučjen, da bi imel v tem pogledu gotovo več protivnikov nego v vsakem drugem. Zatoraj je čakal ugodnega časa, da spravi to postavo na dnevni red v hrvatskem saboru z neko gotovostjo, da bode tudi sprejeta. Mi smo prepričani, da ban še zdaj ni pripravljen, da stopi s to postavo pred sabor. To kar pišejo mažarski časopisi, je le želja mažarskih liberalcev, pa tudi mažarske vlade, ki hoče vso upravo hrvatske izjednačiti z ogersko. Celo naš uradni list se je izjavil prav sklepčno o tem glasu ter trdi, da tudi mnogi hrvatski poslanci na ogerskem zboru niso bili zavzeti za to postavo, četudi so zanjo glasovali, pa da ni pri nas na Hrvatskem nobene sile za take postave. Prav neverjetno pa je, da bi se ban bavil zdaj, ko išče še vedno zdravja, s takimi zadevami. Morda prepusti to vprašanje svojemu nasledniku, saj se sploh govori, da se on nič več ne povrne na bansko stolico. Sploh pa mislimo, da tišči Hrvatsko mnogo drugih perečih vprašanj, katera bi se bila morala rešiti že zdavnaj, da se obrani narod popolne gmotne propasti. Naj ne misli ogerska vlada, da bi se nezadovoljstvo na Hrvatskem s sedanjim sistemom, dalo utolažiti s cerkveno-političnimi postavami, saj ni tega dosegla tudi na Oggerskem, kar dokazuje že borba proti tem postavam. Hrvatska je do zdaj hvala Bogu še popolnoma krščanska, kajti od vsega prebivalstva je le 0.7 odstotkov židovsko, dočim Oggerska šteje 6 odstotkov Židov. In ravno le ti vkup s kalvini so bili najbolj zavzeti za nove postave. Na Hrvatskem se bode uprlo tem novim postavam vse katoliško in pravoslavno prebivalstvo ter zahtevalo od svojih poslancev, da glasujejo proti njim. Neverjetno je tedaj, da bi hotela vlada dosedanjo v vsem pokorno večino prisiliti, da se jej enkrat izneveri, ali pa, da si poišče z novimi volitvami tudi tako večino, ki bi bila pripravna sprejeti take postave. Mi trdimo, da bi dobila vlada, ki bi razpisala volitve v to svrhu, gotovo protivno večino, kajti narod bi vkljub vsakemu terorizmu vendarle volil take poslance, ki bi glasovali proti novim postavam. V hrvatskem saboru sedi v vsakem zasedanju po več duhovnov obeh veroizpovedij, pa je

verjetno, da bi jih pri novih volitvah prišlo še več v sabor. Ko bi hotela vlada računati z virilisti, gotovo bi se tudi prevarila, kajti med 45 njih bi se jih našlo gotovo polovico protivnih novim postavam. To naši vladni krogi prav dobro vedo, pa se ne upajo lotiti posla, če tudi se od mažarske strani zahteva na razne načine. Mažarom je težko radi zunanjšega sveta, da se na Hrvatskem cerkveno-politične postave ne vrše, ker se s tem smatra Hrvatska samostalna. Saj to je tudi, ker ima uzakonjeno avtonomijo v bogočastju. Ali kaj Mažaru mar ta avtonomija, treba jo je odstraniti, kakor so storili že tudi z mnogimi drugimi avtonomnimi zadevami. Zategadel se zahteva, da se te cerkvenopolitične postave uvedejo tudi na Hrvatskem čim prej. Z neko neproračunano naglostjo hočejo Mažari v novjšem času pokopati hrvatsko avtonomijo. Pred nekim časom so vse to izvajali bolj oprezno in počasi. Morda slutijo kakšno spremembo, pa mislijo, da potem ne bodo imeli časa, državo svojo centralizirati. Krivica, storjena Hrvatski, osvetila se jim bode prej ali slej, čim se sedanji sistem zruši, a da se to kmalu zgodi, ni dvomiti po mnogih notranjih, pa tudi zunanjih znamenjih. Prej nego bode Hrvatska zatrta, pride oslobojenje; bode li pa tudi Mažarom koristno sedanje njihovo ravnanje z ogerskimi narodnostmi in s Hrvatsko, to javalne more kdo potrditi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. oktobra.

K preosnovi kongruie. Z Dunaja se poroča, da nameravajo šlezjski duhovniki prirediti dne 25. novembra popoldne na Dunaju shod, na katerem se bodo posvetovali o vprašanju gledé preosnove kongruie, katero se bode reševalo v najkrajšem času v poslanski zbornici. Pričakujejo se delegatje iz vseh tostranskih škofij. Zeleti je res, da bi se udeležilo tega važnega vprašanja čim največ zastopnikov avstrijske duhovščine. Udeležbo je naznaniti do najkasneje 15. novembra župnemu uradu Nussdorf na Dunaju.

Izid volitev v solnograški mestni skupini. Včeraj smo na kratko poročali na tem mestu o volitvi zastopnikov iz skupine mest in trgov na Solnograškem, le o glavnem mestu še nismo imeli natančnih podatkov. Borba v Solnogradu samem je bila zelo huda. Od 2300 velilcev jih je oddalo svoje glasove 1457. Nastavljeni so bili trojni kandidatje: konservativni, nacionarno-antisemitski in liberalni. Liberalna stranka je prodrla z dvema liberalnima kandidatoma, tretji pa pride v ožjo volitev s konservativnim kandidatom, ki je dobil le jeden glas manj. Antisemitski kandidatje so dobili po 408 in manj glasov. Trgovinska in obrtna zbornica je izvolila tudi sedaj oba liberalna zastopnika. Splošen izid volitev iz mestne skupine je toraj tak, da so izvoljeni štirje konservativni in sedem liberalnih poslancev in so toraj ti, vpoštevaje izid volitev v kmečkih občinah, v znatni manjšini.

Volitve na Oggerskem. Le še nekaj dnij in pokazal se bo vseh sedanjih mnogostranskih priprav za veliki volilni boj, ki se ima vršiti od 29. t.

m. do 6. novembra. V glavnem je opaziti tri toke, ki se valé po celi Oggerski. Dosedaj najmočnejša vladna stranka ima tudi sedaj največ upanja do zmage, kajti za-njo dela ves vladni aparat od prvega do zadnjega funkcionarja. Druga je tudi precej močna, Ugronova frakcija, kateri je v zadnjem času pristopilo več bivših vladnih pristašev, ki niso dosegli, po čemur so hrepneli. Ta stranka ima v svoji sredini tudi več takih elementov, ki so precej petični in torej z denarjem delajo javno mnenje. Kot tretja stranka, katere se bojita obe sedaj imenovani stranki, je katoliška ljudska stranka, ki sedaj še nima upanja do sijajnih zmag, to pa vsled tega, ker se ji stavijo od vladne strani vse mogoče ovire. Vkljub temu se hoče neumorno boriti ter prodreti vsaj z nekoliko, ako ne z vsemi osemdesetimi kandidati. Konečno se nekoliko vmešava v volilno borbo tudi socijalno - demokratična stranka, ki pa nima nikake nade na zmago v tem ali onem okraju.

Sloboda katoliške cerkve na Ruskem se je pomaknila za las dalje. Notranji minister objavlja v uradnih listih carjev odlok, s katerim se dovoljuje, da se smejo prenavljati župne cerkve v bodoče brez dovoljenja civilnih oblastev. Potreba je torej sedaj samo dovoljenja cerkvenih oblasti. Ta olajšava pa ne velja za podružnične cerkve in kapela. Polagoma padajo raz mize ruskega samodrčca drobtinice slobode.

V Italiji z nekako skrbjo pričakujejo trenutka, ko se otvori poslanska zbornica. V veliki skrbi je posebno vlada s svojimi privrženci, kateri so se posebno v zadnjih parlamentarnih počitnicah opetovano zamerili strogi opoziciji. Najbolj so trpele v tem času razne državne blagajnice na celini in na otokih. Na eni strani se sipljejo stotisočaki brez vsakega pomisleka za posadko v Eretreji, na drugi se pa ravno v vladnih krogih nahaja še mnogo takih pijavk, kakor je bil stari lisjak Crispi, ko je še menil, da ga nihče ne more zvrniti z ministerskega sedeža. Jednako se godi v Siciliji, koder podkralj Codronchi, kateri pri vsi svoji veliki skrbljivosti za sebi izročeno Sicilijo ne pozabi tudi na svoj žep. Bolj natančni ljudje v Italiji in Siciliji še celo govore, da so merodajni faktorji baje zasledili večje število neredov, ki ministru brez portfelja ne bodo v posebno čast. V takih okoliščinah se seveda ni čuditi, ako s skrbjo gledajo zbornični otvoritvi nasproti.

Izredni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Novem Mestu dne 15. oktobra t. l.

(Dalje.)

K tretji točki: „Katero domače trte kaže pred vsem pomnoževati in cepiti na ameriške podloge“, sta bila oglašena dva poročevalca.

Prvi poročevalec gosp. R. Dolenc, vodja deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu dobro govori, naštevajoč razne vrste trt. Omejiti bi se pa moral samo na domače trte, kakor kaže vprašanje, a povedal je tudi tuje. Hudo se razjezi nad dolenskimi „evičkom“, vinom

testa, mora pomagati onim, ki so kradli, goljufali in merili itd. Sapienter sat.“

To se pravi odkritosrečno govoriti.

Omenil sem slavnosti poroke neapolitanskega princa s črnogorsko princezino, lepo Heleno, kakor jo tukaj imenujejo. Ako katerega zanima vsopred te slavnosti, podam mu ga tukaj v poglavitnejih točkah, izpušivši slavnostne zajutke in razne oficijelne obede, katere poredneži imenujejo „le grande papate“! Tedaj slovesnosti začno v četrtek, t. j. 22. t. m., ko se bo črnogorska princezinja v Rim pripeljala in jo bodeta na okrašenem kolodvoru častno sprejela laški kralj in kraljica z dotičnim polnoštevilnim spremstvom.

V soboto zjutraj ob 10. uri bode najprvo civilna poroka v velikem dvorskem plesišču v Kvirinalu vpricho kralja, kraljice, raznih princev in princezij in družih povabljenih gostov. Od tod se bodo podali ob 1/2. uri v cerkev „S. Maria degli Angeli“, kjer bosta civilna poročenca dobila cerkveni blagoslov, da bode njih „civilni“ zakon veljaven tudi pred Bogom.

V nedeljo bode ob 1/2. uri dvorna sv. maša, katere se bode udeležil, kdor bode hotel. Ob 10. uri zvečer bode slovesni vsprejem diplomatskega osebja in zastopnikov parlamenta.

V ponedeljek bode nevesta princezinja vsprejela gospe prvih državnih uradnikov in dvorsko osebje.

V sredo ob 9. uri zjutraj ogled vojne in vojaška parada in ob 10. uri zvečer gledališka predstava „Zigala“.

V četrtek zjutraj regata, t. j. poskušnja hitre voznje ali dirke z gondolo na Teveri in zvečer ob 10. uri veliki koncert pred Kvirinalom. Zraven tega bode še vsak dan razni koncerti in vsak večer razsvitljava poglavitnih trgov in ulic rimskega mesta. K temu programu dostavlja konservativni časnik „Tempo“: „Koliko vrišča, koliko veselje za ubožega Pantalona ‚pel povero Pantalone‘“.

Bilo je pred nekoliko dnevi brati v časopisih, da se bode slavnosti poroke udeležila tudi portugalska kraljica Marija Pia in da seboj pripelje mladega kraljeviča prestolonaslednika Ludovika Filipa in se bodo tako poravnale nekoliko zmedene diplomatske razmere med Italijo in Portugalom. Tudi se je mnogo že pisarilo, da pride v Rim ruski car, pa to bode le raca; mogoče je pa, da semkaj pride meseca novembra, ko bode že vsa slavnost končana. Sploh je pa mnenje, da bode le malo zunanjih držav se udeležilo te laške slavnosti, najbolj se vé bode zastopana Črnogora, katera je tudi že poslala

dva ministra, namreč predsednika ministerstva, Petroviča Negora, in pravosodnega ministra Bogičiča, katerima je laški minister zunanjih zadev že priredil slavnostni banket. Petrovič se je pokazal v črnogorski opravi. Vsa obleka je bogato z zlatom preprežena. Na prsih je imel mnogo redov, med njimi tudi red velikega križa laške krone „croce della Corona d'Italia“ in častni red francoske legije. Minister Bogičič pa je bil v laškem fraku.

Se nekaj mi je na srecu. V nekaterih deželah tožijo, da jim učitelj primanjkuje, a prav lahko bi si jih izposodili iz Belgije, kar sledeče svedoči. Za višje šole je bilo tam razpisanih 19 služb, in kaj mislite, koliko se jih je za-nje oglasilo? Nič manj kakor 407, reci: štiri sto in sedem. Za nižje šole je bilo izpraznjenih 11 prostorov in prosilo je za nje 967 učiteljev. Za pet vakantnih mest za učitelje pa se je ponujalo 1342 kandidatinj. Če torej naredimo skupni račun, se vidi, da za 35 učiteljskih služb se je oglasilo 2716 kandidatov, izmed katerih je bilo tedaj samo 35 tako srečnih, da so se vsedli na učiteljski stol. Pa recite, da ni to napredek! Lep napredek, pravi list, iz katerega sem to zanimivo notico posnel, napredek, kateri popelje do stradanja, do obupanja in žalibog da tudi do zločinov.

P. C. L.

zlasti tostran Gorjanc. Pa v kljub temu nam dolenski eviček, kakor njemu in morda tudi tebi, dragi bralec, še najbolj ugaja kot namizno vino. Razdeli vse trte v domače in ptuje za bela vina, potem domače in ptuje za črna vina. Ko še pravi, da je dobro, da je Bog poslal Dolencem trtno uš, namreč, da pridemo do boljnjih vrst trt, našteva razne trte in njih dobre lastnosti. Za bela vina priporoča sledeče trte: kraljevino (zeleniko in belino kratko malo zavrže), potem grganjo in sipo, ki raste na Vipavskem, štajersko mazlo-vino ali ošipec (Lutenberžan) in štajerski plavec. Ptuje vrste za belovino: laški virling, beli burgundec, španjol, potem zeleni, rudeči in rudečezeleni veltinec. Za črna vina priporoča domače trte: žametasto črnino, blinsko, tičensko (Oberfelder) črnino; ptuje: modno frančinjo. —

Drugi poročevalec g. W u t s c h e r tem vrstam pridene še dve: zeleni silvanec in črna lipnja.

Ko sta poročevalca končala, se oglasi č. gosp. župnik in deželni poslanec S c h w e i g e r in pravi, da za Belokranjsko so najboljše vrste: belina, kraljevina in ranina (lipna) in da se teh vrst trt ne dadó nikakor odvzeti.

Gospod B a j u k priporoča vrsto kratkopezelj. Gosp. Gombač in gosp. Dolenc sta bila zelo zoper belino.

Nato se vsprejme predlog gosp. poročevalcev, predlog č. gosp. Schweigerja so podpirali le Belokranjci; in predsednik izjavi, da so one vrste trt za Belokranjsko lokalnega pomena in se tam priporočajo, vendar misli, da je tu gotovo le pomota v imenih, da so to skoro gotovo iste vrste, kakor jih priporoča gosp. R. Dolenc, a da jih Belokranjci drugače imenujejo.

Četrto točko so dolgo obravnavali štirje poročevalci in razpravjalci. Glasi se: „Kateri način cepljenja se najbolj sponaša?“

Tu so si bili razni govorniki nasproti. Č. g. B o j a n e c ne govori o tej stroki, ampak o peti in šesti. Kratko, a dobro napravi predloge, naj kmetijska družba prevzame prodajo gumija, ki se rabi pri cepitvi, ali naj naznani v „Kmetovalcu“ tvrdke, kje se kupuje, naj si vinogradniki napravijo matičenjake za vzgajanje cepljenk. — Ti predlogi so prišli šele pozneje na glasovanje in so bili vsprejeti.

K točki govori gosp. dr. R o m i h in priporoča zeleno in suho cepljenje. Isto g. D o l e n c. Gosp. W u t s c h e r je bolj za suho cepljenje, ker zeleno je odvisno od zemlje, od vremena itd. — Nato so se oglasili razni govorniki, ki so se udeležili debate. Gosp. G o m b a č je bolj za suho. Gg. učitelja Š e t i n a in L o v š i n sta govorila o cepljenju v mahu. Debata se je raztegnila, ker so bili govorniki raznega mnenja glede načina.

O tej točki se sedaj še ni sklepalo, ampak prešlo se je k peti točki, glaseči se: „Po katerem načinu naj se naši vinorejci lotijo naprave novih vinogradov z ameriškiimi cepljenkami, če morajo trto sami cepiti.“

Govoril je č. g. župnik B r u l e c o gnojenju, o napravi, rigolanju trt in je veliko dobrega povedal, tudi o drugih točkah. Na to se k besedi oglasi g. R o h r m a n, načelnik novomeške podružnice in pristav kmetijske šole na Grmu. Najboljše, da dobi vinogradnik cepljenke v roke, da kar sadi. A toliko cepljenk ne bo kmalu, da bi vsi dobili. Zato treba cepiti. Zasadi naj vinogradnik vinograd z ameriškiimi trtami, potem naj te cepi pri vrhu ali pri tleh, potem pri slednjem odpade grubanje in trte naj postavi v gotovo gostost. Gosp. R o m i h govori o matičenjakih. Ker so torej vinogradniki poudarjali razne reči, zato dá predsednik na glasovanje najpreje le predlog:

„Zeleno in suho cepljenje; torej oba načina se priporočata, vsakdo naj izvoli, katerega hoče. To je bilo vsprejeto kot sklep; drugo je ostalo le kot želja, o čemer je zbor sicer glasoval, a ni sklepal, ker so se izrazile nasprotno želje, in jih zbor kot sklep ni vsprejel. (Konec sledi.)“

Dnevne novice.

V Ljubljani, 22. oktobra.

(Čudno „Narodovo“ modrovanje.) Z velikim veseljem vedno slovenskonarodni „Narod“ poroča, da

je kočevska nemška občina Nemška Loka izvolila poslanca Višnikarja za častnega občana, ter dostavlja: To bodi vzgled Ribničanom in v spodbudo vsem volilcem pri bližujoči se deželnozborski volitvi. — „Narod“, ki zdaj tako gori za Višnikarja, je najbrže pozabil, da Višnikar še vedno sedi v Hohenwartovem klubu, pozabil pa je tudi, kako je povelečeval zasluge Višnikarjeve, ko je bil ta izvoljen v — delegacijo! — Dosledni pa so gospodje pri „Narodu“!! — Nadalje sinočni „Narod“ modruje, da je Dolenja vas dala kandidatu Mrharju nezaupnico, pove pa vendar, da je zmagala Mrharjeva stranka. Dosedaj smo menili, da večina odločuje, a pri „Narodu“ tudi manjšina, kadar to ugaja ujemu in njegovim pristnim narodnjakom!!

(Korekcijoniran kapelan.) Pod tem naslovom je nedavno „Narod“ poročal, da ja bil kapelan gosp. Anton Hribar zaradi zadnjih državnozborskih volitev za kazen z Dobrove prestavljen v Smednik. Pooblaščenki smo po g. Hribarju izjaviti, da njegova prestava ni v nobeni zvezi z zadnjimi državnozborskimi volitvami in da je bil na lastno željo prestavljen. — „Narod“ je torej zopet za jedno laž bogatejši, toda kaj če to, da se le bije po cerkvenih predstojnikih! —

(Nova pošta.) Za občino Radomlje in nje sosedne občine Volčji Potok, Rovo in Holmec dovolilo je trgovinsko ministerstvo novo pošto s poštnim uradom v Radomljah.

(Dnevni red) seje trgovske in obrtne zbornice dne 23. oktobra t. l.: Naznanila predsedstva. Ustanovitev javne tehtnice v Radečah. Obrtne pravice mizarjev. Vreditev obrta za polagenje cevi. Obrtne pravice tiskarn. Zbornični proračun za leto 1897. Prošnja za razširitev pravic neki potovalni pisarni. Volilni predlog za nameščenje štirih cenzorjev pri avstro-ogerski bančni filijali v Ljubljani. Načrt novele k zakonu o delavskem zavarovanju zoper nezgode. Načrt zakona gledé oznamenila izvira v prometu z blagom. Prošnja za dovolitev še jednega živinskega semnja v Spodnji Idriji. Razveljavljenje ministerske naredbe z dne 26. junija 1896, številka 25.221, gledé vpisa pristojbin v poštne oddajne knjige. Uvedba poštnine 1 kr. za tiskovine do 10 gramov. Vprašanje, če je neki tukajšnji zavarovalni zastop smatrati za glavno agenturo. Zakon v varstvo prikrajševanja gledé količine in kakovosti v prometu z blagom. Pomnožitev semnje v Kostanjevici.

(Slovensko gledališče.) V gledališki list za današnjo predstavo Schillerjeve tragedije „Marija Stuart“ se je utihotapila pomota; izostalo je namreč, da igra važno ulogo velikega blagajnika Burleigha režiser g. I n e m a n n.

(Iz Mengša.) Žaltova je ta, kaj ne, g. urednik? Veden dež, vedna ploha: Vremenski preroki bodo izgubili ves kredit in veljavo, če pojde tako naprej. Zakaj tudi ne, če nas „najzanesljivejši Heršeljnov ključ“ v pratiki tako vodi za nos, komu naj še verjamemo. Tudi njegov kamerad barometer je dobil farizejsko obličje, ker kaže drugačno obnebje, kakoršno je v resnici. Ubogi barjani in drugi, katerim provzročuje voda tako ogromno škodo! A srečni Vi v Ljubljani, ki vam dež izpira blatne ulice, ker drugače bi morali tu in tam najeti postrešček, da da bi vlekel noge iz „nebodigatreba“. Srečen mestni gosp. župan, ker odgovarja dež mestu njega radovednim edbornikom, kedaj in kako misli pospraviti moker mestni prah. Pa brez zamere! Saj se tega smejo veseliti razni udeleženci slavnostnega otvorjenja „Narodnega doma“, ker stopajo brezskrbneje po bele Ljubljane narodnih tleh, da se „lični čevlji“, naročeni iz Pariza ali od kod že, ne omažejo. Kaj mislite, g. urednik, kedo je bolj naroden, kranjski „kvedri“ ali „francosko kopito“? Vprašate, kaj je pri nas novega? Ničesa posebnega. Kesamo se, ker nam kamniški „žvižgovič“ nekoliko predaleč piska. Ma ga je prepozno! Vender je glede „osobnega prometa“ sedaj precej bolje, ker hodi poštni voz k vsakemu vlaknu na postajo Jarše, odkoder te hitro „pricefra“ v lepo popravljen Mengeš samo za par grošičkov. (Seveda vozi tudi pisma, da jih ni treba nositi v predpasniku, kar sem večkrat videl v K. Da bi imel dotični poštni predpasnik tudi v to stroko spadajoči slovenski ali nemški napis, se ne spominjam!) Lepa prilika za vsakega, ki želi ogle-

dati krasno okolico in pokusiti dobro znano mengiško pivo. — Z letino smo letos še dosti zadovoljni, hvala Bogu! Posebno krompirja se je pridelo prav mnogo. Tudi pšenica se je mimo lanskega leta mnogo bolj obnesla. — Le škoda, da je cena vedno manjša, zemlje in štruce pa, kakor pravijo, vedno jednake. Fizol je bil na nekatera mesta slabši vsled vedne mokrote; ajdo je po nekodi toča precej oklestila. Drugo vse pri starem. — Ker vem, da ste radovedni in zadovoljni, Vam še katero zinem, kedar poneha dež.

(Ustanova za dijake.) Dne 11. oktobra v Kranju umrli vpokojeni sodnik Gregor Keržič je volil glavnicu 2500 gld. za ustanovo, za katero so upravičeni dijaki izmed sorodnikov, v drugi vrsti dijaki iz župnije Vodiške pri Smedniku.

(Iz Velikolaškega okraja) 20. okt. Da se je Velikolaški gosp. svetnik pri svoji strastni agitaciji daleč spozabil, povedal nam je g. dopisnik iz Roba z dne 16. oktobra. Ta mož se je že prej bahal, da bo za svojega kolego delal z vsemi močmi. Svoji obljubi res ni delal sramote. Pri kontrolnem shodu je že vabil k sebi bližnje okolice župane, da bi mu šli na roko pri agitiranju. Še bolj zanimivo pa je to, da je nekaterim možem lužarske občine poslal poziv, v katerem jih je povabil na „prijateljski“ pogovor na Adamovo. Res velika ponižnost za svetnika! Pa tudi dosleden v svojih načelih je ta mož. Ko se je šlo pri pretečenih volitvah zoper dr. Susteršica, je zatrjeval in prigovarjal nekemu odločnemu možu naše stranke: Le advokata ali uradnika ne, tak ni za kmeta. In sedaj ravno tisti Velikolaški svetnik porablja ves svoj vpliv in vsa sredstva, da urine kmečkim občinam za poslanca svojega kolego-uradnika. To je menda logično! Tako agitirati g. svetnik, kakor ste storili pri tej volitvi, nikakor ni častno za nikogar, najmanj pa za uradnika. — Zmage in volilnih mož, ki ste jih na ta način zvalili na svojo stran, se ne morete veseliti. Ljudstvo samo se je nad takim počenjanjem vzgledovalo; ugleda si pri tem niste pridobili, in mi smo veseli, da sedaj saj dobro vemo, s kom imamo opraviti.

(Z Bleda) 21. oktobra. Po seziji. Kljub skrajno slabemu vremenu se je letos pri nas vender le nastanilo okrog dva tisoč tujcev iz raznih pokrajin šiirne Evrope. Pač ogromno število za naš toli lep kraj. Divna krasota naših planin vleče bolj nase inozemce, ki pač vedo ceniti čudovito lepoto naše mile slovenske domovine. Sicer malo tožijo radi draginje, a drugače pri nas pač ni mogoče. Po drugih letoviških in toplicah traja sezija pol leta, pri nas pa komaj dobra dva meseca. Davkoplačevalci morajo ravno tako visoko plačevati svoj hišni davek, kako bi tedaj gospodar odštel svoj denar pri davkarji, če ne bo malo dražje zaračunal svojega stanovanja. — Sicer pa tudi pri nas ni tako drago, kakor se vpije. Če letovičar zna pravo pot ukreniti, lahko prav po ceni živi. Nedostatek našega kraja je tudi, ker nismo neposredno zvezani z železnico. Tujci se morajo jedno uro daleč prepeljati iz Lesca, kar je zelo neprilичno ter stane zopet denar. Mnogo lepih vil se je dvignilo iz tal, dobili smo tudi ukusno napravljeni „Blejski dom“ in „Letoviško hišo“. Upamo, da naš divni Bled postane kmalu središče lepe Gorenjske.

(Zdravje v Ljubljani) od 11. do 17. t. m.: Novorojenih je bilo 15. Umrlo jih je 10, mej njimi za vratico (davico) 1, za jetiko 1, za različnimi boleznimi 8; mej njimi je bilo tujcev 3, iz zavodov 4. Za infekcijsnimi boleznimi so oboleli, in sicer: za škarlatico 1, za vratico 3, za rudečico 1.

(Iz Bohinjske Bele), 21. okt. Velika cesta v Bohinj je vsled nalivov in hudournikov na več krajih zelo razdrapano in raztrgano. Z vozom ni mogoče po njej. Danes je jahal postiljon s pošto v Bohinj skozi Bohinjsko Belo; pač nekaj nenavadnega za nas v tem času. — Sava je še vedno velikanska, dasi ravno je že precej upadla. Stari ljudje ne pomnijo tolike vode. — Kupljeniški most je do sedaj še obstal, a voda ga je močno nagnila in dvignila. Ni posebno varno po njem iti, še manj pa voziti. — O. kr. erar ima obilo škode v Stengah. Voda je vzela cel „kosten“ desek in obilo hlodov. Pri nas so jih ljudje lovili, jih tudi cele skladovnice iz vode potegnili, a kaj ko so večidel vse raztolčene in razklane. — V veliki nevarnosti so bile 20. t. m. proti večeru erarične žage v Stengah.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurznem listu
saznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

